

Veit Helmer

Tyskeren Veit Helmer arbejder med farvelagte billeder som univers og overraskelsen som princip

Veit Helmer (f. 1967) er uddannet på filmskolen i München, men bor nu i Berlin. Første gang man rigtigt lagde mærke til ham, var da han lavede kortfilmen *Surprise!* (1995), der blev vist ved over 130 filmfestivaler og vandt over 40 priser, heriblandt prisen for mest overraskende film på kortfilmfestivalen i Odense. Filmen er kun seks minutter lang, og det er på en måde meget godt, da hvert eneste billede (og der er som bekendt 24 pr. sekund) er farvelagt i hånden. Han har selv farvelagt strimlen sammen med en håndfuld venner, eller rettere, som han bemærkede da han introducerede filmen i Odense, forhenværende venner.

Filmen følger en ung mands tilrigning af en meget kompleks Storm P-maskine, der med elementer som en økse, dypkoger, dynamit, boksehandsker og en spand vand, skal give hans sovende kæreste en overraskelse. Han kysser hende farvel, går ned på gaden og tænder luntten til monstrumet, og man tør nok sige, at hun bliver overrasket. Og vi, der troede vi vidste alt om hans helvedesmaskine, får os også et mindre chok, og sidder tilbage med et forskrækket smil, der langsomt glider over i lettelsens latter.

Et surrealistisk kærlighedseventyr. Hans spillefilmdebut, *Tuvalu* (2000), ligner ikke noget der er lavet på denne side lydfilmens gennembrud. Filmen er rensset for dialog i gængs forstand. Personerne snakker kun en slags euro-sprog bestående af

lydord, navne og tværsproglige fraser som "idiot" og lignende. Men det er bestemt ikke nogen stumfilm. Lydsiden er meget omhyggeligt opbygget og har sin del af æren for det vidunderligt surreelle univers. Og selv om filmen er optaget på sort-hvid film, er den langt fra farveløs. Alle former for tintninger og toninger er taget i brug, så hver scene har sit eget visuelle udtryk, og tilsammen giver det filmen en skrøbelig tekstur, der er med til at fremhæve poesien i det undergangsunivers filmen udspiller sig i. Som en endelig distance til gamle film er *Tuvalu* optaget i Cinemascope-format, et bredformat der jo først blev introduceret i 1950'erne.

Det er en kærlighedshistorie, et moderne eventyr. Den unge mand, Anton, ser det som sit daglige ansvar at opretholde sin gamle blinde faders illusion om, at der i deres svømmebad er liv og glade badegæster. Men gæsterne er færre end få, og faciliteterne kunne godt trænge til en kærlig hånd. Kun én ting kan synsmændene ikke klage over. En kæmpemæssig dieselmaskine, der står i kælderen og ved de tos fælles følsomme hjælp skinner nypudset og kører upåklageligt. Badeanstaltens hjerte.

Men den onde Gregor har planer om at ødelægge idyllen. Han vil have det hele revet ned for at opføre en futuristisk by over hele området. Badeanstalten står i vejen.

Det er en film, hvor der ikke er tvivl om hvem der er de gode, og hvem der er de

Tuvalu

onde. Måske lige på nær den unge pige, Eva, som Anton har forelsket sig i. Evas far bliver nemlig under en svømmetur i badet dræbt af et nedstyrtende stykke loft (hjulpet på vej af den onde Gregor). Med et slag er badeanstalten, og derfor også Anton, blevet hendes fjende. Hun allierer sig med Gregor og stjæler en meget sjælden og uerstattelig dims fra motoren i kælderen, en dims som lige præcis mangler i hendes båd.

Veit Helmer fik ideen til at lave en film i en faldefærdig svømmehal, da han besøgte Bismarck Badeanstalt i Hamburg helt tilbage i 1987. Det faldt fint ind i hans måde at arbejde på, for næsten alle hans filmdeer er opstået på baggrund af en location. Tv-tårnet i Berlin gav ham idéen til *Der Fensterputzer* (1993), og idéen til *Tour*

Eiffel (1994) fik han fra... ja, gæt selv. Men filmen om badeanstalten var svær at finansiere, og da det endelig lykkedes, var badeanstalten i Hamburg blevet renoveret på kedeligste vis, og filmprojektet var vokset til et spillefilmprojekt. Det lykkedes at finde en ny og lige så sjælfuld location i det gamle Centralna Banja i hjertet af den bulgarske hovedstad Sofia, og den eneste anden location, en forladt skudehavn, i Varna ved Sortehavet.

Så gik jagten efter de medvirkende. På Dreyer'sk vis gik Veit Helmer efter karakteristiske, udtryksfulde ansigter og personligheder frem for professionelle skuespillere. At der ikke er dialog i filmen, gav ham muligheden for at vælge personer af alle nationaliteter. Han prøvofilmede ca. 1100 mennesker fra så forskellige steder som

New York, Moskva, Paris, London samt det meste af Østeuropa.

Alt dette giver den ordløse film liv. Helmer har skabt et unikt eventyrunivers, der med hilsner til Chaplin, Tarkovskij, neorealismen, Tati, Kusturica, Jeunet & Caro balancerer poetisk mellem dybe følelser og elegant komik.

Tuvalu får i sidste øjeblik sneget sig ud af forudsigelighedens klør. Anton kan ikke redde svømmehallen, men genforenet med Eva får han, under nedrivningens

kaos, fragtet den gamle dieselmotor ud og sat den i Evas båd, hvorefter de forenet kan sejle mod fjerne horisonter, mod drømmeøen Tuvalu. Man kommer ud af biografen med en lettet, naiv følelse af, at det gode stadig eksisterer, at retfærdigheden stadig kan ske fyldest, og at det lige netop er det der er sket.

For tiden arbejder Helmer på en ny film, *No Man's Land*, som er skrevet af Gordan Mihic, der tidligere har skrevet manuskript til bl.a. Kusturicas *Sigøjnernes Tid* og *Sort kat, hvid kat*.

Lars Bo Kimergård

Filmografi

1989 Toute d'Amour (kort)
 1990 Die Räuber (kort)
 1992 Zum Greifen Nah (kort)
 1993 Der Fensterputzer (kort)
 1994 Tour Eiffel (kort)
 1995 Surprise! (kort)
 2000 Tuvalu